

Uredništvo i uprava
ZAGREB, MASARYKOVA 28a
Telefon 67-80

Uredništvo in uprava
za Slovenijo in slovenski del
Julijske Krajine
LJUBLJANA, Erjavčeva 4a

ISTRA

GLASILO SAVEZA JUGOSLOVENSKIH EMIGRANATA IZ JULIJSKE KRAJINE

Znaj, djeca tvoja da su samog neba
Za osvetnike da odgojiš plod,
Ta sad il nikad značaleva treba
Taj izmučeni i nesretni rod.

UOČI VELIKOG NARODNOG BLAGDANA

60-godišnjica dra Vladka Mačeka

Za nekoliko će dana zalepršati nad svakim hrvatskim domom — od male seoske potleuše do gospodske palače — hrvatske narodne trobojnice.

U svakom kutu lijepe Domovine naše, po nepreglednim i bogatim ravnicama Bačke i Slavonije, po bosanskim planinama i hercegovačkom kršu, po sjetnim i melankoličnim lugovima Međumurja, po Lici kame- noj i Primorju morem oplakanom, po Dal- maciji suncanoj i Istri rastuženoj, ovih će se dana sa zanosom i vjerom spominjati ime čovjeka, čiji je lik u očima narodnim poprimio goleme dimenzije velikana narod- nog, borca i vođe, kome je i svaki pojedi- nac i cijeli narod hrvatski zajedno, s apso- lutnim povjerenjem, predao danas u ruke sudbinu svoju, svoje djece i unučadi.

Nikada još u povijesti nije hrvatskome narodu stajao na čelu čovjek, koji bi bio toliko poštivan, toliko cijenjen i voljen, i kome bi se s tako bezgraničnom vjerom predavala u ruke sudbina cijeloga naroda. Kao što se predaje svečaru, kome su ovih dana posvećene sve naše misli, svi naši osjećaji — Dru Vladku Mačeku.

Dr. Vladko Maček nije samo predsjed- nik jedne velike stranke, u kojoj je danas organiziran cijeli hrvatski narod. Nije ni vođa jednoga pokreta u onom smislu, u kom se danas ime raznih »voda« podrazu- mijera.

Dr. Vladko Maček je danas per- sonifikacija čestitosti i pošte- nja, personifikacija svijetlog karaktera i neslomiva borca za prava čovječja, ideal narodnog radnika i političara.

Kritijom beskarakternih političkih spe- kulanata, koji su svojim nemoralom zatro- vali sav javni život ovih posljednjih 20 godi- na, u narodnim se masama već bilo uvriježi- lo uvjerenje da je politika neka vrst duševne prostitucije, i da biti političar znači biti spretan lažac, čovjek bez morala, majstor u podmetanju i podvaljivanju, nestalan karak- ter, ali dobar skakavac, koji će u pravo vri- jeme »presaladumiti«.

I u tim časovima opće dekadencije svih moralnih i etičkih vrijednosti, Providnost je hrvatskome narodu postavila na čelo čovje- ka, koji mu je vratio vjeru u moral i pošte- nje.

Čovjeka, odlučna do skrajnosti, neslomi- va karaktera i poštena sa svim konsekvencijama.

Čovjeka, kome ni najzaslijepljeniji pro- tivnik nije nikada mogao spocitnuti ni je- dan čin nekorektnosti ni u privatnom ni u javnom životu.

Čovjeka, koji svoje uspjehe ne gradi ni na obmani, ni na podvali, ni na prevari ni na laži — za koju neki hoće da je u politici potrebna — nego ide ravnim putem, putem istine, pravice i poštenja.

Lik takvoga muža u današnjim je kaotič- nim vremenima zasvijetlio poput visoko uz- dignute luči i u njega upire danas oči sve što još vjeruje u pobjedu pravde i istine.

Oko njega je danas okupljen, ponosan na takvoga vođu, sav hrvatski narod bez razli- ke.

Uz njega stojimo danas nepokolebivo i mi istarski Hrvati, jer i mi više nego itko vje- rujemo, još uvijek, ne u pobjedu stole, jer po- njaj bismo bili veoma slabi, nego u pobjedu Pravde!

Ako ikome, a to je nama istarskim Hrva- tima, potrebno mnogo vjere u konačnu po- bjeđu dobra nad zlim. Jer ono što smo mi prepatili u posljednjih 20 godina, toga nitko nije prepatio. Lako je danas nekima osudi- vati. A nitko ne misli da je položaj naš istarskih Hrvata bio stoput teži, stoput gori od položaja ovdješnjih Hrvata.

Kako nam je dalje ne trebamo spomi- njati. A ovdje?

Došli smo amo puni žive vjere u slobodu, došli smo da uživamo ovdje ono, što smo dolje izgubili.

Čisti kao suza, odgojeni u nepatvoreno iskrenom i idealnom hrvatskom rodo- ljublju, mi smo ovdje doživljavali udarac za udarcem, razočaranje za razočaranjem.

Svi oni naši ideali zgaženi su i poplju- vani. Premnogi vođe, koji su se nekad razdirali od hrvatstva, sad su ga proglaš- tivali utopijom, fantazmagorijom i izrugivali mu se. Sreto hrvatsko ime zbog koga smo mi dolje ginuli, zbog koga su padale glave našim najvrijednijim sinovima ovdje nam je bilo zabranjivano i nije ga se nekažnje- no smjelo čak ni spominjati. — A mi smo došli ovamo tražeći slobodu!

Pet milijuna Hrvata proglašeno je ne- prijateljima ove države. — A mi smo kao Hrvati ovu državu voljeli i čeznuli dolje za njom, ta bila je to zemlja naših sanja!

Na desetine je tisuća hrvatskih seljaka zbog svog hrvatstva bilo u zatvorima, hap-

ŠE O NAŠIH TABORIH V PRIMORJU

Članek, ki ga je priobčila »Istra« dne 29. junija v svoji 26. števi o naših taborih, je v splošnem ugajal, saj je bila podana v njem precej točna slika našega narodnega gibanja pred 60—70 leti in to v narodno zelo ogroženih krajinah, ki so danes žal — onkraj mejnikov. Kot malo popolnilo k članku bi pa vendarle rad omenil, da sta bila v vrsti tadanjih pomembnejših narod- nih manifestacij še dva tabora, ki ju po- grešam v zgoraj navedeni številki »Istre« in to tolikobolj, ker sta oba v polni meri zaslužila, da se ju spominjamo vsaj ob priliki, ko že pišemo o zlatih časih narode- ne zavesti naših nekdanjih taboritov v Primorju.

Tabora, ki ju imam v mislih, sta se višila na slovenskih tleh naše Istre: prvi v vročem poletju 7. avgusta 1870 v Kube- du nad Koprom, a drugi osem let kasneje v Dolini pri Trstu. Kakor na vseh drugih tako se je tudi na teh dveh taborih govo- rilo in glasovalo za zedinjeno Slovenijo, za enakopravnost v uradu in v šoli, raz- pravljalo se o gospodarskih potrebah do- mačega prebivalstva itd.

Oba tabora, kubedski in dolinski, sta napravila na naše istrsko ljudstvo velik vtis. O tem nam priča poročila tedanje- ga časopisja, ki se je o obeh taborih pre- cej na široko razpisalo, priča pa tudi nad- vese zanimivi dopis, ki so ga »Novice« pre- jele iz Topolovca v Istri in v katerem se nam na prav drastičen način opisuje pri- zor, ki se je bil tiste dni po kubedskem taboru odigral sredi Kopra med preprostim našim deželanom in zagrizenim koprskim meščanom. Tako so namreč pisale »Novi- ce« o tem dogodku v svoji 35. števi iz leta 1870: Ove dneve prodaval je topolovski kmet v Kopru na Mudi svoja drva i k ni- mu daje neki koprski Lahon i jezno držeći se mu reče: »Digo ščavo! jeri in Tabáro a Covedo (v Kubedu)?«. A kmet mu mirnega srca odgovori: »Lustrissimo si! jero a Covedo, ma non in tabáro (v plašču), jero in manighe di camiža, perche jera caldo. Per altro si parla, che un altro anno, per san Zvane in Zunjo, sara il Ta- báro a Capodistria e quella volta venje- remo tutti ščavi a Capodistria in tabáro!«.

To je moral biti curek na razgrete možgane koprskoga zagrizenca, ki se go- tovo ni nadejal tako krepkega odgovora iz ust preprostega našega človeka! »Kdor ima druge za norca, sam norec ostanek«, s to ugotovitvijo zaključuje »Novice« to

samoposebi prav neznatno dogodovščino iz Kopra.

Da res, neznatno, toda za tedanje oko- lišćine zelo pomembno! Kajti eno drži: četudi ne bi tabori ničesar drugega dosegli nego to, da so se začeli naši ljudje pola- goma zavedati svoje narodnosti in jo ne- ustrašeno izpovedovati pred drugorodci, kakor je to storil kmet iz Topolovca, po- tem so nekdanji tabori naravnost v celoti dosegli svoj namen. Topolovski kmet je pa s svojo neustrašenostjo sredi laškega gne- zda enako neznatnemu junaku zaslužil, da bi mu grob krasil spomenik, viđen daleč od vseh strani slovenske zemlje!

In takrat se je začelo daniti... »V strah vragam« je število topolovskih kme- tov nevzdržno naraščalo med narodom v Istri. To se je najbolje videlo na mogoč- nem taboru v Dolini 1. 1878. Kako neki je mogla še-le ta manifestacija vplivati na naše narodne nasprotnike, o tem tedanja poročila sicer molče, a si to prav lahko mislimo. »Novice« so tudi o dolinskom ta- boru precej na dolgo pisale ter poudarjale pri tem zlasti prizadevanja dolinskega de- kana Jurija Jana, učitelja in voditelja istr- skih Slovencev, — kakor ga neke imenuje Simon Rutar — da je tabor tako veličast- no zaključil in završil svojo nalogo.

In prvi svetli žarek one dobe v sloven- skem delu Istre? V časovni sredini med kubedskim in dolinskim taborom se po- raje slovensko in hrvatsko učiteljske za Primorsko in Kopru (1875), ki je po svojih učiteljih in učenicih že tekotom kratkih let začelo prinašati novega duha med naš na- rod v Istri in v Primorju sploh. Vzporedno z njimi so stopala bračna in pevska dru- štva ter ustvarjala čudeže med prebula- joćim se narodom tam preko!

Po vsem tem lahko trdim: kar sta bila šempaski in vipavski tabor za vipavski, tabor v Biljani in v Kojsem za briški del goriške dežele kar kobariški in tolminski za gorenjo Soško dolino, kar sežanski za goriški Kras itd., vse to in še mnogo već sta opravila kubedski in dolinski tabor v slovenskem predelu Istre, ki jo je bil že v šestdesetih sedemdesetih letih pretekle- ga stotletja klical nepozabni Jurij Dobrila — »vescovo contadino« — iz globokega mrtvila k novomu, človeka vrednomu na- rodnomu življenju.

In zdi se, še danes po tolikih letih bridke preizkušnje, da takratno seme ni padlo med našimi istrskimi brati na nero- dovitna tla!

Pav. Plesničar.

ŠVICARSKA VJERUJE SVOME NARODU

»Svenska Dagbladet« (Stock- holm) piše povodom putovanja švedskih novinara u Švicarsku: »Kad bi neko predložio da švedska država već u mir- no doba opskrbi svakog muškarca spo- sobnog za obranu sa 100 do 200 oštrih metaka, koji bi se zatim pohranili u svakoj švedskoj kući u čitavoj zemlji u ovekivanju eventualne mobilizacije, taj predlog teško da bi se smatrao ozbilj- nim. Ali baš takva odluka donesena je nedavno u Švicarskoj. Može se reći da to pretstavlja krunisanje demokratske obrambene spremnosti — nepokoleblji- vo povjerenje u volju svakog pojedinog građanina da će dati svoj prinos i pre- uzeti odgovornost za obranu domovine, kad god to bude potrebno. Samostalnost i nezavisnost su odlike karaktera ne sa- mo Švicarske kao cjeline, nego i svakog pojedinog švicarskog građanina. Sim- bolička je tradicija po kojoj svaki vojni

obvezanik u Švicarskoj nosi poslije svog regrutskog roka pušku i ostalu opremu svojoj kući. Za obrambenu spremnost to je važno zato, što se mobilizacija može izvršiti mnogo brže nego inače. Kada je evropski položaj u ožujku bio najkritič- nij, povišena je pripravnost bez mobi- lizacije — koja bi stajala mnogo miliju- na švicarskih franaka — na taj način, što je svakom obvezaniku u pogranič- nim područjima podijeljeno 60 oštrih metaka. Na tome putu, povećane obram- bene spremnosti, počeo se sada još da- lje. Ove godine dobit će svi vojni obve- zanci prilikom puštanja iz vojske osim puške, uniforme i ostale opreme, i zali- hu municije. Ne bi trebalo mnogo trazi- ti na geografskoj karti zemlje gdje bi takvo povjerenje u lojalnost pojedinaca moglo razočarati. Ali Švicarska vjeruje svome narodu«.

šeno i batinano. — A mi smo sve sa- mi seljački sinovi!

Zamislite dakle kakvi su se osjećaji ko- villali u dušama našim, u dušama našeg malog čovjeka, jadnog istarskog kmeta, koji je dolje bio odgojen u duhu starog prava- štva, poštenja i karaktera, kad je došao ovamo i naišao na takav kaos.

Pa ako su mnogi ostali obezglavljeni, tko da im zamjeri?

Ali usred toga kaosa, kad su skoro svi najgratiji borci iznevjerili ideale, okrećući se ko krpe na vjetru, išao je šapat od usta do usta da postoji čovjek, koji se nije slo- mio ni sagnuo.

Da ima čovjek, koji je ostao tvrd i čvrst karakter, koji se još uvijek bori za pravdu, za čovječnost i toliko željovanu slobodu naroda. Čovjek, koji se nije pomamio za ministarskim foteljama. Čovjek, koji u ovoj kalnoj močvari izdiže još uvijek barjak po- štenja i morala, pa i u politici. Čovjek, koji se na čelu naroda bori za ono svjetlo hr- vatstvo, za koje dolje izgubismo i mi.

Bio je to pravi melem na rane našoj

ogorčenoj i razočaranoj duši, ojađenoj ne- snosnim prilikama, u koje je u »slobodnoj« domovini upala. I mi smo se instinktivno ko jedan čovjek utisnuli u narodne redove uz tog velikog borca, riskirajući sve, i pre- dali mu u ruke svoju sudbinu.

A veliki vođa neka nas vodi.

Uz njega stojimo nepokolebivo. Jer nama je mjesto samo u redovima hrvatskog naroda iz kojih niti smo bili, niti smo, a niti hoćemo da budemo ikada isključeni. Jed- no smo meso i jedna krv!

Mi vjerujemo u njegovu pobjedu, jer u nama se uza sva razočaranja još nije ugasila vjera u pobjedu pravde nad ne- pravdom.

I danas kad se bude izredalo na miliju- ne iskrenih i toplih čestitaka čitavoga hr- vatskoga naroda, pisanih i nepisanih, izre- čenih i neizrečenih, neka se zna, da mu i Istra naša čestila, sve bez barjaka i bez zvonjave, od Soče do Kamenjaka, od Trsta do Rijeke. Jer za nas kao Hrvate postoji samo jedan vođa a to je dr. Maček.

ZGUBO AVSTRIJSKEGA LESA BO TRST TEŽKO NADOMESTIL

Tržaškemu pristaništu je Anschluss pri- zadel teško zgubo, ker je Nemčija absor- birala vso veliko produkcijo avstrijskega lesa. Leto 1938. je pokazalo, kaka zguba je bila prizadejana Trstu, ki jo bo le s te- žavo nadomestil z jugoslovanskim lesom. Zaradi tega je brez dvoma, da bo Trst de- lal z vsemi silami, da bi pridobil druga iržišča in to predvsem v Jugoslaviji. Gi- banje nalesnem tržišču v Trstu je bilo sle- deče v zadnjih sedmih letih:

leta 1932. prišlo v Trst 533.480 stotov lesa;
leta 1933 prišlo v Trst 667.106 stotov lesa;
leta 1934. prišlo v Trst 786.451 stotov lesa;
leta 1935 prišlo v Trst 1.007.023 stotov lesa;
leta 1936. prišlo v Trst 1.165.003 stotov lesa;
leta 1937. prišlo v Trst 2.238.975 stotov lesa;
leta 1938. prišlo v Trst 992.385 stotov lesa.

V letu 1937. je znašal delež avstrijskega lesa 57 odstotkov z 1.221.776 stoti. Upajo, da se bo tržaško tržišče popravilo z usta- novitvijo velike družbe za lesno trgovino, ki bo imela monopol samo za jugoslovans- ki les. Sedaj so v teku vse priprave, tako da bo lahko družba začela z delom v pri- četku drugega semestra letošnjega leta. Družba bo imela v glavnem dva urada: kontrolni urad in blagajno ter bo kupovala jugoslovanski les direktno in ga po dolo- čenom kriteriju razdeljevala privatnim družbam. Prednost bo v tem, da bo družba mogla doseči nižnane cene (seveda v ško- do jug. prodajalcev).

ITALIJA OBTOŽUJE FRANCIO

da izganja italijanske priseljence

Italijanski listi su polni člankov, v kate- rih na široko obravnava postopanje fran- coskih oblasti s tistimi italijanskimi prise- ljenci, ki nočejo postati francoski držav- ljani in ki nočejo pristopiti v francoska društva. Francozi zahtevajo od italijanskih priseljenecv, katerih večina je že po več deset let v Franciji, ki jim daje kruh, da se vsaj vpišejo v društvo »Amis de la France«. Zaradi napetega stanja v Evropi in pomanjkanja vojakov je Francija izdala zakon, da bodo morali tudi tujci, ki žive na njenem ozemlju in priseljenci izpolnje- vati nekatere vojaške dolžnosti v času voj- ne, kot obvezno delo v vojnih industrijah, na vojaških napravah, vojaških bolnišnicah itd. Omenjeno društvo je bilo ustanovljeno za te svrhe in vpišuje vse tujce, ki se obvežejo, da bodo v času vojne pomagali francoskim vojaškim oblastem.

ITALIJANSKA PRODUKCIJA ALUMINIJA V PORASTU

Svetovna proizvodnja aluminija je zabi- ležila 1. 1938. velik skok. V primeri z 1. 1937. je porasla od 490.000 ton na 570.000 ton v 1. 1938. Tudi Italija je v tem času pokazala znatan porast svoje produkcije aluminija, kakor kaže sledeća tabela:

1. 1934.	12.846 ton
1. 1935.	13.777 ton
1. 1936.	15.874 ton
1. 1937.	22.948 ton
1. 1938.	25.768 ton

Produkcija v 1. 1939. se bo še bolj po- večala, kakor kažejo števke za prvo čet- trtletje. V prvem četrtletju 1938. je znašala produkcija 6.571 ton, a v prvem četrtletju letošnjega leta 6.623 ton. Lansko leto so zgradili novo tvornico, ki bo sama proiz- vajala 75.000 ton najčistejšega aluminija letno. Toda produkcija bodo še povećali, čeprav sedanja količina aluminija lahko pokrije vse potrebe Italije. Italijanske tovarne se bodo dale na specializaciju izdelovanja aluminijevih zlitin, da bi dobili bolj trde kovine. Aluminij je v Italiji (razen živega srebra) edina kovina, ki jo imajo v izobilju in to skoro po vsej državi. Že sama Istra v tem pogledu nudi velike možnosti za razvoj obsežne industrije te vrste. Ker Ita- liji primanjkuje železa, bo v bližnji bodoč- nosti skušala nadomestiti pomanjkanje te potrebne kovine z aluminijem in njegovimi zlitinami. Zaradi tega tudi tako hiti s pro- dukcijom aluminija, čeprav ga ima sedaj dovolj.

OMLADINSKO GIBANJE

BUDUĆNOST

OMLADINSKOG POKRETA

Budućnost omladinskog pokreta, koji je u posljednje vrijeme povukao u svoje redove široke slojeve naše omladine, postavlja nas pred nove probleme. Svakako mora da se posveti naročito pažnja ovom gibanju. Jer kad ne bi imali iz sebe kadar organizirane omladine bili bismo osuđeni na propast, na kratkotrajno vegetiranje. S omladinom nastaje novo doba, pa je radi toga omladina najpozovanija da vodi pokrete koji su obilježeni ovom novom dobom. I naša omladina stvara svoj pokret. To se opaža po samom njenom radu, po intenzivitetu toga rada. Neumorno i s mnogo idealizma osvaja omladina nove pozicije i utvrđuje se. Taj je rad pozitivan. I to bez obzira dali se mi slagali sa programom rada, ili ne, bez obzira dali je taj program rada u nekoliko uslovljen i prilagođen prilikama u kojima pojedine naše emigrantske jedinice djeluju. Jer tako mora da bude. Naša intelektualna i radna omladina solidarna je sa ostalom omladinom, koja u sebi nosi uzvišene narodne ideje.

Na pokret naše emigrantske omladine mora se danas gledati s povjerenjem i simpatijom. Omladina to zaslužuje u punoj mjeri. Jer time je mi ujedno i potpomagamo i ona će sa sve većim poštovanjem raditi dalje. Ako tu i tamo postoje griješke u njenom radu, opravdati ih moramo već radi samoga velikoga idealizma ove omladine. Ne treba se bojati da će taj pokret izći iz okvira naše ideologije. Ne! Ova bojazn bila bi pretjerana. Ko je samo jednom prisustvovao sastanku, usmenim novinama, predavanjima itd. koja priređuje naša omladina u raznim mjestima, morao se je uvjeriti da sve teče u savršenom emigrantskom duhu. **NAŠI NARODNI PROBLEMI SU UVIJEK IMALI PRVENSTVENI ZNAČAJ NA SVIM OVIM PRIREDBAMA.** A kada se omladina počinje zanimati za ove naše narodne i kulturne probleme, to znači da je ta omladina na najboljem putu da bude od koristi narodu iz kojega je protisla. Jer nismo zaboravili da je baš naša omladina najviše izložena opasnosti da bude asimilirana od sredine u kojoj se nalazi. Dodje li do toga — t. j. do potpune asimilacije naše omladine — onda smo postavljajući pred jedan mnogo grublji fakat o kojemu ćemo morati mnogo razmišljati. Ko bi za ovo bio odgovoran? Omladina sama? Ne! U prvom redu krivi bi bili oni, koji nisu dali prilike da se njihova vlastita omladina uzgaja u našem emigrantskom duhu. **DA NAKON MNOGIH LUTANJA — koja su uostalom prošli i naši stariji — DODJE DO ONOG KONACNOG OTKRIVANJA KOJI JE JOJ BITI MISAO VODILA ZA DALJNI RAD.**

NE DIKTIRATI OMLADINI U ŠTO TREBA DA VJERUJE, VEĆ DATI OMLADINI PRIMJER DA VLASTITIM RAZMISLJANJEM I ISKUSTVIMA DODJE DO ONOG U ŠTO JE VJEROVATI.

Naša emigrantska omladina, koja je do sada organizovana u svojim omladinskim sekcijama želi da svima pokaže i dokaže svoju volju za radom i svoju jedinstvenost koja je za nju veoma značajna. Ta omladinska solidarnost očituje se svagdje u svakom mjestu gdje ta omladina djeluje. I u tome leži jačina pokreta, u tome leži njena vitalna snaga koja može da služi za primjer.

Bez obzira dali je to intelektualna ili radnička omladina, dali je to omladina koja pripada hrvatskom ili slovenačkom dijelu naše emigracije bez obzira u kojoj sredini i pod kakvim uslovima ta omladina djeluje, ova solidarnost omladine u sprovođenju jedinstvenog plana rada je najpozitivnija oznaka pokreta.

Slovenački dio omladine, koji je iz početka sa skepticizmom gledao na pokret omladine koji se radio u Zagrebu već nakon II Omladinske konferencije putem svojih delegata oduševljeno je prihvatio poziv da udje i aktivno saradjuje u okviru smjernica koje su na toj konferenciji dobile svoje prve, jasne konture.

To znači: **POKRET IZLAZI IZ SVOGA SKUPCENOGA PROSTORA, POKRET ZAHVATA SVE ŠIRE SLOJEVE OMLADINE. ON ZNAČI UJEDNO I OGROMNI PORAST NAŠE EMIGRANTSKE DJELATNOSTI, ON ZNAČI NAŠU BUDUĆNOST. O BUDUĆNOSTI OMLADINSKOGA POKRETA ZAVISI DA LI ĆE SE ODRŽATI, ILI NE. KONTINUITET NAŠE EMIGRANTSKE MISLI.**

Treba shvatiti omladinu i dati joj podršku u njenim nastojanjima. Jer u najskorije vrijeme ova omladina, kompaktna i organizovana predstavljaće naš narod iz granice, kao i nas same. Ova omladina danas imade sve preduvjete, da svojim pokretom stvori ono što nam kroz punih dvadeset godina nije u potpunosti uspjelo.

Budućnost će to dokazati. Najskorija budućnost, jer omladina radi sa udvostručenom voljom, kao da sluti da je u ovih dvadeset godina mnogo toga propušteno, mnogo toga promašeno. Omladina hvata vrijeme, da može koračati uporedo s njim. To nije oznaka samo za našu omladinu, već je to oznaka i za svu savremenu i naprednu omladinu!

Perspektive daljnega razvoja i prema tome i uspjeha — jer taj će u svakom slučaju biti očit — daju nam nove nade i utjevu sigurnost u naše redove. Naši redovi se pomladjuju i sam naš pokret osvježuje se omladinskim snagama. I može se reći da je sa prilivom omladinskih snaga u naše re-

Iz rodnoa kruja

TUDI TIHOTAPCI SO POSTALI MODERNI

Poleg obmjernih oblasti imajo velik križ s tihotapci trošarinske oblasti. Tržaško mjesto je obdano okoli in okoli s trošarinsko mejo na kateri pazijo številni uradniki in uslužbenci, da ne bi prihajalo v mesto blaga brez trošarine. Kakor povsod po svetu, tako je tudi tu razvito tihotapstvo, ki prizadeva mnogo brig oblastem. Poleg tega so danes ljudje še posebno iznajdljivi za te svrhe in se poslužujejo vseh sredstev. Življenske skrbi in pomanjkanja sedanjega časa so tihotapstvo v znatni meri še povečale kakor piše trž. »Piccolo«. Kakih sredstev se niso poslužili pri tem delu! Skrivne poti, vozovi, avtomobili, čolni, ladje ne zadostujejo več. Vsem tem sredstvom je treba dodati še najmodernije prometno vozilo — aeroplan. Budno trošarinsko oko je že nekaj časa opazovalo sumljivo ponašanje pilotov, mehaničarjev in drugih, ki so nameščeni na civilnih letalskih progah. Posebno pa so budno opazovali trošarinski osobje letalske linije, ki obskrbuje promet z Zadrom, ki je postal prava Meka vseh tihotapcev, odkar ima prosto luko. Najbolj je padel sum na letalo, ki je na liniji Zadar—Puli in Zadar—Reka. Oblasti se niso varale pri tem in so pri preiskavi res našle večje količine tobaka, vžigalnikov, papirčkov itd. Nadalje preiskave pa so pokazale, da je vpleteno v tihotapstvo vsa pisana družba od pilotov, mehaničarjev, pomočnikov, strežnikov do raznih tajnikov in poveljnikov aeroplanov. Vsi ti bodo morali plačati občutne denarne kazni.

Tjedan vina

Pula. — Od 9 do 16 ovog mjeseca održava se u Puli tzv. »tjedan istarskog vina«, kome je svrha da se poveća potrošnja istarskih vina, koja su, kako je poznato, jedna od najboljih na svijetu. Propaganda je dosta živahna.

KONGRES KRISTA KRALJA U LJUBLJANI I GORIČKI SLOVENCI

Trst. — Za kongres Krista Kralja, koji se održava u Ljubljani koncem ovog mjeseca, vlada u redovima ovdješnjih Slovenaca velik interes. Velike grupe iz Goričke, Krasa i Istre spremaju se da ga posjete, no još se ne zna hoće li im vlasti htjeti dati propusnice.

Mortalitet u Istri se smanjuje

Pula. — Prema podacima službenog statističkog ureda u Rimu za prvih 5 mjeseci ove godine, ustanovljeno je da je mortalitet u 1939 u cijeloj Italiji manji nego prošle godine.

U cijeloj je Italiji umrlo u prvih 5 mjeseci prošle godine 276.901 osoba, a ove godine samo 274.959.

U Istri, Trstu, Goričkoj i Zadru umrlo je u istom razdoblju lani 6716, a ove godine 6405 osoba.

UREDBA O OGRADAMA UZ CESTU

Poreč. — Izašla je naredba općinskog poglavarstva prema kojoj posljednici polja i imanja, koja leže uz cestu ne smiju da podižu uz cestu višu ogradu od 1 setra. Ako je ograda od živice, ima se živica podrezati do te visine. Isto se tako moraju posjeci sve grane stabala, koje se protežu nad cestom.

Ta je odredba donesena zato da vidik ceste bude slobodan, kako bi se izbjeglo raznim prometnim nesrećama.

POŽIG TRŽAŠKEGA NAR. DOMA V NAJNOVEJŠI FAŠISTIČNI LITERaturi

Fašistična revija »Antieuropa« je posvetila poseban članek tržaškemu fašizmu, ki ga imenuje »secondogenito«. Poudarja seveda posebno nalogo fašizma v tem ozemlju in povzdiguje Giunto v nebesa. Kot najvišji čin tržaškega fašizma se prikazuje požig Narodnega doma v Trstu. (To je bilo 13. julija 1920.). Toda velika parada, tista, ki je bila pravi ognjeni krst in ki jo je »Popolo d'Italia« nazval »remekdelo« (capolavoro) tržaškega škvadrizma, je bil naskok na presluhi »Hotel Balkan«. Citirano po »Piccolo di Trieste« od 29. junija 1939.

ČLANEK V REViji »PREGLED«

Ugledna sarajevska revija »Pregled«, katera izhaja že petnaisto leto in ki jo

dove, cjelokupni naš emigrantski pokret vječno mlad i vječno svjež.

Da završim riječima prof. Lojza Bizjaka (iz odličnog referata »Omladina«, Spomenica prilikom 20 godišnjice »Jadrana«) u kojima je sadržan savremeni motto za svaki narod i za svaki narodni pokret:

»PLAMTEĆE IN ZA IDEALE NAVDUŠENO OMLADINSKO SRCE SE NE OKLEPA V OKOVE SAMOPASINSKIH INSTINKTOV IN EGOIZMA. TEMVEĆ IŠĆE IZVOR SREĆE V UNIVERZALNIH

Iz ječe ga je hotel rešiti

Trst, julija 1939. — 24-letni kaznjeneo German Anič, ki mora odsedeti nekaj let zaradi 20 tatvin, je te dni zahteval, da ga odpeljejo pred sodnika z namero, da bi priznal še eno tatvino, ki naj bi težila njegovu vest. Sodniku je vse natanko izpovedal, kako da je on okradel tržaško stolnico pri sv. Justu in kako da je ukradel dragocenosti s ki a. Matere Božje. Po večer. zasliševanjih so ugotovili, da ta izpoved ni prišla baš zaradi kesanja. Anič je naruč v celici skupaj z Fr. Mestrićem, ki mora odsedeti 4 leta zaradi omenjenega ropa. Mestrićes je nagovoril Aniča, da bi simuliral izvršilca tega ropa, seveda prou dobremu plačilu. Ko li bil na ta način Mestrićes oproščen bi Aniču pošiljal večje denarne prispevke za odsedenje njegove kazni in večji znesek bi dal v hranilnico na njegovo ime. Oblasti pa so vse te račune prekrizale in krivda Mestrićesa je s tem na dlani, čeprav je on vso to dobo trdovratno trdil, da ni izvršil vloma v stolnico. Obema bodo kazni še povišali.

Ovo baš nijesu junaci!

Vodnjan. — Prije nekoliko dana odvezla se jedna grupa vodnjanskih mladića na biciklima u susjednu Galežanu.

Kad su se uveče vraćali natrag u Vodnjan, doživjeli su veoma neugodno iznenadjenje.

Negdje na po puta od Galežana do Vodnjana opaze najednom kako im se približuje neka bijela sablast, prijeteci im rukama. Mladićima, koji su vozili u skupini, zapela je riječ u grlu. Obliveni hladnim znojem, kose naježene, dali su petama (pardon biciklima!) vjetra i odmaglili punom parom u Vodnjan.

Tek jedan, koji je vozio nekih 20 metara otpraga, osamljen, nije smogao toliko srčanosti, da projuri mimo bijele sablasti, nego je okrenuo bicikl i vratio se blijed ko krpa natrag u Galežanu. Istom nakon nekoliko sati, namjerivši se slučajno na jedna kola koja su vozila u Vodnjan, sjeo je na kola i vratio se kući.

A što je zapravo bilo? Obično strašilo usred žita, koje je na vjetru lomatalo rukama i krpama.

DOMAĆINSKI TEČAJ

Trst. — Nedavno su tršćanske fašističke organizacije priredile domaćinske tečaje, koji su završeni natjecanjima pjevačkih zborova. Posebnu pozornost izjavljale su u tim tečajevima žene i djevojke s Krasa i tršćanske okolice, koje su došle u svojim slikovitim narodnim nošnjama.

Cijene voću i povrću u Puli

Pula. — Za prvu sedmicu u ovom mjesecu pokrajinski korporativni savjet u Puli odredio je ove maksimalne cijene za voće i povrće za prodaju na veliko:

Marelice 3.60 lira kg. naranče 4 lire kg. banane 4.50 kg. obične trešnje 1.40 kg. izabrane trešnje 1.80 kg. posebne trešnje 2.40 kg. kruške petrovske 1.30, breskve obične 1.40, breskve izabrane 1.80, posebne breskve 2.60 lira po kg. limuni 15 do 20 centezima po komadu.

Krumpir obični mali 0.50 po kg. krumpir veliki po 0.65, rajčice (pomidori) po 1.80, grašak po 1.40, grah u mahunama (fažoleti) po 1.40 do 1.80, krastavci 1.60, radić 1.—, salata 1.10 do 1.20 po kg. artičoki 20 cent. po komadu. iaja 45 centesima komad.

urejnjeta dr. Jovan Kršić in Todor Kruševac, je posvetila zadnje dvojno številko Sloveniji in Slovencem. Med velikim številom prispevkov, ki so jih napisali po večini Slovenci, je tudi razprava dr. Lava Čermelja »Slovenci i Hrvati pod Italijo«, katera podaja kljub očitni skočitvi pregled o problemu in položaju našega naroda v Juljski Krajini. Pri tej številki so sodelovali še sledeči naši vaji rojaki: Josip Ribičić s člankom »Slovenačka dečja književnost«, Alojz Gradnik s pesmijo »Orel in smreka« v izvirniku in s primernim jezikovnim komentarjem, Lojze Kraigher s pripovedko »Pakao — čistilište — raj« in Ciril Kosmač s povestjo »Kruh« v hrvatskem prevodu.

VREDNOTAH DUHA IN BIVSTVA. ZA TO PRAVIMO DA JE NAROD, KI IMA ZA SEBOJ IDEALNO MISLEĆO OMLADINO, MLAD, BORBen IN PRIPRAVLJEN, DA Z DUHOVNO IN MATERIJALNO SILO URESNICI SVOJE ŽIVLJENSKE IDEALE. ĆE BI NE BILO V OMLADINI TEGA PRIRODNEGA POLETA. BI OKRNELO V STEREOTIPNIH FRAZAH VSAKDANJOSTI. IN POSLEDICA TEGA BI BILA SODBA. DA SO TAKI NARODI OSTARELI. I. Bo.

DROBIŽ

— Buenos Aires. — V pretepu je bil nevarno ranjen Božidar Novak. Prepeljali so ga v bolnišnico, kjer je pa po kratkem času podlegel.

— Buenos Aires. — V restauraciji, ki je last Toneta Colje iz Rihemberga in Viktorja Saksida iz Dornberga, se je zgodila velika nesreća. Stavba restavracije, ki je že precej stara, se je nenadoma začela zibati, ter nagibati dokler se ni vsa zrušila. Prestrašeni gostje in gospodarja so imeli komaj toliko časa, da so se rešili iz rušev se hiše. Lastnika trpita precejšnjo škodo gostilniški in hišni na oprav. Človeških žrtve pa na srečo ni bilo.

— Komen. — 11-letna Pavla Kavčičeva se je neznačajno ranila s trnom, ko je nabirala cvetice. Ker ni polagala pažnje, se ji je rana zastrupila. Kmalu se ji je stanje poslabšalo in ker ni mogla premikati udov in vpogibati hrbtenice so zaskrbljeni starši poklicali zdravnika, ki je ugotovil zastrupitev krvi (tetanus) v zadnjem stadiju. V bolnišnici le malo upajo, da bi jo rešili.

— Reka. — Mlada filmska igralka Pipi Seljanova je odšla v Budimpešto, kjer žanje precejšnje uspehe. Bajne namerava oditi v Ameriko in Egipt.

— Sežana. — Ker se je mu zdelo, da zadnje kolo ni v redu, je 14-letni Aleksander Starc iz Opčin, pogledal nazaj in je pri tem zgubil ravnotežje ter tako nesrečno padel s kolesa, da si je zlomil ključnico in zadobil številne lažje in težje poškodbe po vsem telesu. Nesreća se je zgodila na cesti blizu Sežane.

— Trst. — Radi motenja noćnega miru je moral policaj I. Dudine posredovati v pozni noćni uri pri gruči pijanih gostov, ki so prihajali iz bližnje gostilne. Enega mu je uspelo vloviti in ko je zapisoval njegovo podatke, ga je ta obdelal s pestjo po obrazu in trebuhu ter mu ubežal. Naslednjega dne je bil identificiran za Lucijana Katalana, starega 25 let. Odgovarjati bo moral zaradi zoperstavljanja oblastem.

— Trst. — Pred apelacijskim sodiščem je bil oproščen Anton Purčič, ki je bil kaznovan zaradi zlorabljanja mladoletnice na 1 leto in 4 mesece zapor. Pred apelacijskim sodiščem mu je uspelo dokazati, da ni zagrešil kaznivoga dejanja.

— Trst. — Pod avtomobil je prišel 54-letni Alfred Černe. Z zlomljeno nogu so ga prepeljali v bolnišnico, kjer so ugotovili, da ima pretresene možgane. Njegovo stanje je nevarno.

— Trst. — Pri gradnji nove univerze so delavci odkrili v zemlji tri človeške lobanje, in nekaj človeških kosti. Oblasti si prizadevajo, da bi ugotovile odkod so te stvari.

— Trst. — Novoustanovljena univerza ima zaenkrat samo pravno fakulteto, kateri pa se bodo v doglednem času pridružile se ostale. Najprej bodo zgradili poslopje za zdravniško fakulteto, ki naj bi stalo poleg sedanje splošne bolnišnice.

— Trst. — V ladjedelnih pri sv. Marku so spustili v morje motorno ladjo, ki so jo zgradili za neko filipinsko družbo. Ladja je zgrajena za mešani promet in ima 8.600 ton.

— Trst. — S tramvaja je padla 58-letna Amalija Marošić. Pri padcu si je zlomila levo nogo v kolenu. Će ne nastopijo komplikacije bo ozdravela v 4—5 tednih.

— Trst. — Usodno pomoto je napravil 45-letni mizar Anton Kobal. Med delom ga je radi silne vroćine mućila žeja, pa si je napravil limonado. Zaradi sličnosti kozarec je pomotoma vzel kozarec z rastopljeno hudićevoga olja ter napravil usoden požirek. Rešilna postaja mu je takoj izprala želodec, toda kljub temu je nesrećni Kobal umrl že v nekaj urah.

— Trst. — Ko je delal v kamenolomu je nenaden plaz zemlje in kamenja zasul 25-letnega Gregorja Križmana. Njegovi tovariši so ga takoj rešili iz neprijetnega položaja. Na sreću se mu nič ničesar zgadilo, le nekaj prask je dobil pri tem.

NELJUBAZAN GOSTIONICAR

Trst. — Josip Vatovec, 66 godina star, nešto se porjećkao s jednim gostionićarom, pa ga je ovaj izbacio napolje tako energićno, da je pao na cestu i teže ozlijedio. Otpremljen je u bolnicu.

UGRIZAO GA PAS

Pula. — Radnik Ante Rakovac, 44 godine star, ugrizen je od psa u lijevu nogu. U bolnici Će ostati 8 dana, u koliko ne nastupe kakve komplikacije

MANJINSKI PROBLEMI

MANJINE U NOVOM RUMUNJSKOM PARLAMENTU

Kad je u Rumunjskoj bio stvaran front narodnog preporoda, pristupile su mu odmah na početku i organizirane manjine: njemačka i mađarska te su dobile srazmjern broj članova u savjetu i direkciji fronta. Kada je pak bio objavljen dekret o izborima, bilo je Mađarima odobreno 15 a Nijemcima 11 kandidata. Medjutim rezultati izbora su ispalili tako, da su Mađari poslali u parlament samo 9 (od 15) i u senat dva (od 4) kandidata, a Nijemci koji su više rasijani dobili su u parlamentu 5 mjesta (od odobrenih 11) dok su u izborima za senat svi njihovi kandidati bili nadglasani. Kralj Carol koristio se medjutim pravom, koje mu daje izborni zakon, te je za senatore imenovao još tri predstavnika mađarske manjine i pet predstavnika njemačke manjine. Od drugih manjina su samo Turci prošli s kandidaturom svog predstavnika poznatog dobroduškog advokata Selima Tekima. Poljake i Bugare je kralj zadovoljio time, što je u senat imenovao istaknutog bugarskog javnog radnika Kristo Tonkova, i predstavnika poljske manjine Cerkaskog. Na napadaje mađarske štampe, koja tvrdi da mađarska manjina u Rumunjskoj nije dovoljno zastupana u parlamentu, rumunjske novine odgovaraju:

U rumunjskom parlamentu i senatu nalazi se 18 predstavnika mađarske manjine. Tako jako ta manjina nije bila zastupljena ni u jednom rumunjskom parlamentu. Računa se da je u Rumunjskoj oko 800 hiljada Mađara i nekih 500.000 pomadžarenih Sikula, to jest ukupno 7,9% svijlu rumunjskih stanovnika. Godine 1933, kad su Mađari dobili u rumunjskom parlamentu sedam mandata, u budimpeštanskom parlamentu su se čuli glasovi protesta, da Mađari imaju pravo ne na sedam nego na dva puta sedam mandata u rumunjskom parlamentu. Sada — veli list — imaju 18. S time u vezi bukureštanski list iznosi kakav je bio sastav mađarskog parlamenta prije rata. Poslije izbora 1910 godine su Mađari koji su tada bili manjina u državi, imali 402 mandata, dok su sve manjine zajedno, iako ih je bilo više nego Mađara, imale samo osam mandata. A kakova je situacija u sadašnjoj Mađarskoj, to najbolje pokazuju nedavni izbori. Najjača manjina, njemačka, koja broji 600 hiljada duša, ima u novom budimpeštanskom parlamentu samo dva mandata, dok druge manjine u tom parlamentu nemaju uopće svog predstavnika.

SPORAZUM O MANJINAMA

Postignut je izmedju Italije i Njemačke

Rim. — Službeno se javlja, da je nakon pregovora, koji su vodjeni nekoliko mjeseci, postignut sporazum o narodnim manjinama izmedju Njemačke i Italije. Prema tom sporazumu stavljen je njemačkom pučanstvu Južnog Tirola na volju, da se vrati u Njemačku ili da oстане u Italiji, dakle nema prisilne seobe. Tom prilikom se ističe, da je do sada već 5000 Južnih Tirolaca otputovalo u Njemačku na definitivni boravak.

PREGLED VANJSKE POLITIKE

TALIJANSKE PONUDE EGIPTU

«Relazioni Internazionali» (Rim) podvlači ponovno, da je pakt potpisan izmedju Pariza i Ankare uperen protiv Italije i dodaje, da je zaključenjem toga sporazuma sa evropskom funkcijom Turske praktično svršeno.

«Gazzetta del Popolo» i «Il Telegrafo» osvrću se na mogućnost zaključenja tursko egipatskog pakta o uzajamnoj pomoći i skreću pažnju Egipta na opasnosti, koje bi nastale, ako bi se taj pakt zaista ostvario. «Il Telegrafo» naročito podvlači, da bi prisutnost turskih kontingenata na obalama Suezkoga Kanala i na granici Libije, pod izlikom obrane Egipta, značio konac nezavisnosti Egipta. Zaključujući sličan pakt, Egipat bi u isti mah dobio dva gospodara: Engleza i Tur-

čina, Anglosaksonca i Mongola, eksploatora i kradljivca... — «La Stampa» piše: «Reči ćemo nekoliko jasnih i jednostavnih riječi Egiptu. Zar egipatskim upravljačima nije dovoljno, što u svojoj kući imaju Engleze, nego hoće da se u njoj nadju i Turci, protiv kojih se Egipat stoljećima borio. Zar im se to čini korisnije od lojalnog sporazuma sa Italijom, koja će uostalom uvijek poštovati granice Egipta, pošto obje zemlje imaju zajednički interes da Egipćani, i nitko drugi, bude gospodar u Suezu. Ali, naša nastojanja i naše ponude naišli su sve do dana današnjega na apsolutno neprijateljstvo, skriveno za diplomatskim osmjesima. Doći će dan, kada će trebati razjasniti sumnje.»

NASTAVAK TALIJANSKIH FLOTNIH MANEVARA OVAJ PUTA U ISTOČNOM DIJELU MEDITERANA

Rim. — U nedjelju 9. o. m. pošli su iz Spezie na put po istočnom bazenu Sredozemnog mora brodovi druge eskadre talijanske ratne mornarice. Ovu eskadru, kojom zapovijeda admiral Pini, sačinjavaju tri divizije krstaša, tri flotile razarača i nekoliko flotila torpiljarki i podmornica, ukupno 30 ratnih brodova i 15.000 momaka.

GOSPODARSKI PRITISAK AMERIKE NA ITALIJU

Washington. — Američka je vlada povisila carinu na uvoz talijanske svile u USA. Listovi pišu, da je ova povišica opomena totalitarnim državama, da USA ima dovoljno gospodarskih mjera, koje može upotrebiti protiv protivnika. Za sada je upotrebljena ova mjera samo protiv svile iz Italije, a da će se uskoro ista mjera upotrebiti i protiv ostalih produkata.

KMALU BO ITALIJA IMELA TOLIKO ROJSTEV KAKOR FRANCUSKA I ANGLIJA SKUPAJ

Po najnovijih statistikah bo u bližnji budočnosti Italija dosegla tako veliko število rojstev, kakor: Anglija in Francija skupaj. To vest so nedavno italijanski listi z velikim veseljem zabeležili. Toda če malo pogledamo na števila preteklih let, ni tudi za Italijo položaj najbolj rožnat. Znano je, da je demografska bitka propadla, ali da je dala vsaj za enkrat skromne rezultate. Italija ima vsekakor primat v tem pogledu na pram Angliji in še posebe na pram Franciji, ali tudi prebivalstvo se ne množi kot se je nekdaj. Bela kuga polagoma napada tudi Italijo in morda je demografska bitka dosegla delen uspeh v tem, da se ni ta kuga, ki je okužila narode po proporcionalnosti z njihovo civilizacijo, še bolj pokazala. Tudi v Italiji število rojstev ne raste in kaže tendenco k padanju.

V Angliji in posebe še v Franciji rojstva padajo. Na najslabšem glasu je Francija, ki je v zadnjem času razvila obširno demografsko propagando. Ker število roj-

Naloga Albanije v italijanskih načrtih

V tržaški reviji «La Porta orientale» je v zadnji številki za maj in junij pred dnevi umrli urednik «Piccola» Romano Drioli objavil daljšo razpravo o «Italijanski intervenciji v Albaniji pred in med svetovnim konfliktom». Članek se zaključuje s temle odstavkom:

«Albanija je določena, da prevzame veliko funkcijo v politiki »osi«. Ona predstavlja mostiče za bodoči razvoj zveze med Jadranskim in Črnim morjem, Trst pa bo imel od tega prvovrstne koristi, ako se bodo merkantilni in trgovinski organizmi znali uvrstiti v sistem s predčasno in široko vizijo budočnosti.

Talijanski gubitci u Abesiniji u mjesecu lipnju

Rim. — Službeno se javlja da su u izvidjačkim akcijama i policijskim operacijama u Abesiniji poginula od 1 do 20 lipnja o. g. dva časnika i dva podčasnika, dok su od zadobivenih rana i bolesti umrli pet časnika, dva podčasnika, 8 vojnika i 6 fašističkih milicionera.

VIJESTI IZ ITALIJE

ITALIJA U BORBI PROTIV STRANIH UHODA.

Rim. — «United Press» javlja, da talijanske vlasti pozivaju putem štampe i proglasa cijeli narod u pomoć za borbu protiv stranih uhoda.

JAVNI RADOVI U ITALIJI

Rim. — Donesen je zakon o financiranju novih cesta. Predviđena je svota od 500 mil. lira, iz koje će se izgraditi odnosno popraviti oko 2000 km cesta.

U Julijskoj Krajini predviđeni su ovi popravci cesta: Gorica — Ajdovščina, Ajdovščina — Prevalje, Kobarid — Trbiž i Matulje — Učka — Opatija — Raša.

ŠTIPENDIJE ZA DALMATINSKE DJAKE

Rim. — Društvo «Dante Alighieri» raspisalo je 10 stipendija za siromašne talijanske studente, koji su porijeklom iz Dalmacije, i to 6 stipendija po 2000 lira za sveučilištarce, a 4 stipendije po 2000 lira za srednjoškolce.

TEČAJ O FAŠIZMU

Rim. — Talijanski nacionalni institut za kulturne veze s inostranstvom priređuje u Rimu tečaj o fašizmu. Tečaj traje od 20 srpnja do 10 kolovoza ove godine, a namijenjen je strancima, u glavnom novinarima. Ukupno će biti održano 18 predavanja, a polaznicima će se na koncu tečaja izdati diploma. Talijanska vlada daje polaznicima tečaja velike pogodnosti, popuste na željeznice i izletima i slobodan ulaz u sve muzeje i galerije.

OVOGODIŠNJI PRIROD ZITARICA U ITALIJI

Rim. — Pod predsjedavanjem Mussolinija bila je jučer sjednica korporacije za žito. Tom je prilikom održao ekspozej ministar poljoprivrede. On je govorio o proizvodnji žita u tekućoj godini te je naglasio, da će i ovogodišnja, kao i prošlogodišnja proizvodnja žita zadovoljiti. Korporacija je odlučila staviti na snagu zakon, prema kojem se može upotrebljavati za cijelu Italiju samo jedna vrst brašna za kruh, bez obzira na društveni položaj potrošača.

Vanjska trgovina Italije za prvih 5 mjeseci o. g. Italija je za prvih 5 mjeseci o. g. uvezla (— izuzev kolonije —) proizvoda u vrijednosti od 4.012 mil. lit., a izvezla za 3.291 mil. lira proizvoda. Pasiva trgovinskog bilansa dostiže sumu od 721 mil. lit., prema pasivi od 1.747 mil. za isto razdoblje prošle godine. Smanjenje pasive trgovinskog salda u vezi je sa restringiranjem uvoza, dok se talijanski izvoz u o. g. povećao za 4 posto.

TALIJANSKI RADNICI GRADE CESTE U OKOLICI INNSBRUCKA

London. — «Times» javlja, da je u okolini Innsbrucka u ovaj čas zaposleno 12.000 Talijana na gradnji ceste. Izgleda da uopće nisu zaposleni Nijemci iz Italije, pošto se zna, da talijanske vlasti, koje organiziraju odašiljanje radnika u Njemačku, budno paze da niti jedan Južni Tirolac ne bude zaposlen pri ovim radovima. Kako izgleda, veli list, niti njemačke niti talijanske vlasti ne trude se da Južni Tirolci nešto zarade u svojih sunarodnjaka u sjevernom Tirolu.

KULTURNA KRONIKA

FRANCE BEVK:

LEGENDE

Nova knjiga našega rojaka in neutrudljivega pripovednika Franceta Bevka je zbirka devetih legend, ki se je pred dobrim mesecem pojavila na slovenskem knjižnem trgu. Nekatere legende v tej zbirki smo že čitali v celjski «Mladiki», druge so za bralca čisto nove.

Pisatelj je legende lepo zvrstil v nekaj mozaik naših krajev onkraj meje. Ko zapreš knjigo, ti zapovrstjo ožive podobe naše Tolminske, Goriške, Vipavske, južne Notranjske, Idrije, Furlanije in Istre. Le druga in osma legenda pričujoče zbirke segata iz našega okolja. Bevk je torej tudi tu ostal zvest svoji ožji domači zemlji. Njegov jezik je preprost kot jezik našega kmeta. Legende so čisto ljudske, zajete iz ljudskega izročila, le tu pa tam se opazi delo njegove domišljije. V njih ni vsiljenega literarnega oblikovanja, vendar čutiš, da jih je pisala spretna roka. Čeprav se ti hkrati zdi, da slišiš iz njih trdega Tolminca, mrkega Notranjca ali melanholičnega Vipavca.

Težka in trda je bila pot našega človeka v prejšnjih stoletjih, njegova usoda je bila življenje tlačana, manjvrednega človeka namenjenega le napornemu delu. Dopolnjeval je krivice in tegobe in da si življenje olajša, si je s silo svoje domišljije iz verne duše pričaral božjo Pravico in Lju-

bezen, ki hodi po svetu in tolaži žalostne, kaznuje mogotce in neverne in jih spravlja na pravo pot. Bevkove legende so čisto slovenske v občutju in okolju.

Prva legenda v zbirki je »Marija z Rohidja«, ki je pisana z živim občutjem in ostro pokrajinsko nazornostjo. Opisuje razmere, v katerih so živeli Tolminci pod oblastjo grofov. V Katrci je ponazorjen oster moralni čut tamošnjega človeka, ki za vsak tak prestopok zahteva ostro pokoro. »Peta zapoved« izveni v oster klic in opozorilo današnjemu času prepredenemu z vojnimi nevarnostmi: ne ubijaj! V »Češnjici« je opisal hudo trpljenje solkanskih tlačanov pod brezsrčnimi grofi, ki se niso bali prelivali krvi. »Pobožni zidar« je legenda o nastanku slavne in znane božje poti v Logu pri Vipavi, ki datira iz strašnih dni razsajanja kuge. — V »Bogatem mlinarju«, ki ga je postavil ob reko na južnem Notranjskem, je ljudska sodba obsodila čezmerno skopost, ošabnost in brezsrčnost. — Najlepša v zbirki je gotovo »Poslednja tolažba«, za katero je porabil motiv iz strašne rudarske katastrofe v Idriji v 16. stol. V njej je zelo lepo orisal idrijsko kotlino in njeno ...vetnico sv. Barbaro, ki n: vročo prošnjo ravne rudarske žene nese poslednjo tolažbo. — Enemu možu in ostalim 40-tim rudarjem v zasuto jamo. — V legendi »Marija in razbojnik« je poudaril globoko vernost in ljubezen Beneških Slovencev do božje Matere. — »Božji martra« je svetopisemska legenda. — Zadnja v zbirki je istrska »Pevce Gruje«, ki lepo ponazarja nemirno človeško vest, ki požene človeka

iz varnega okolja v svet, ko ga pa spozna, se prevaran vrne iz razbukanega sveta in spokorno čaka zadnje ure.

Zbirka ni namenjena samo odraslim, ampak tudi mladini, in potrjuje, da je Bevk še vedno svež in čil in da nam bo še marsikaj dobrega in poučnega zbral in napisal. (***)

Čakavsko-primorski muzički egzotikon

Pod tim naslovom čitamo u opsežnoj raspravi profesora Vladimira Dvornikovića «Karakterologija Jugoslovena», koja je ovih dana izašla iz štampe u izdanju »Kosmos« u Beogradu, sljedeće zanimivo poglavlje o čakavskoj glazbi:

«U muziku naših čakavskih Primoraca, naročito ostrvljana — i Istrana, koji su ostali van granica Jugoslavije — moglo bi se dublje ulaziti samo na osnovu temeljnog usporedno-historijskog poznavanja historije zapadno-evropske muzike i najstarijih muzičkih sistema, koji su uopće poznati. Izgleda da je u tom tipu očuvano nešto preantichno, arhajsko, kao i tragovi srednjeg vijeka, jer je ta pjesma muzičkom organu ostalih Jugoslovena gotovo nepriступna. I tonalitet i ritmika u tolikoj su mjeri arhaični da gotovo nemaju veze sa našim današnjim muzičkim osjećajem. Uistini, uzak ambitus tih pjesama i neka stegnutost u pokretu melodike djeluje čudno i nelagodno.

Ozbiljni, trezvni i štedljivi Primorci sušta su protivnost balkanskom »pustom« temperamentu. Sve strasti u njih su ukločene, pod stegom strogo tradicionalnog morala. Na našeg »širokog« Panonca. Primorci čine utisak sapetih, rudimentarnih ljudi. Ima nešto asketska u njima. I radost i tuza u njih je sitno i škroto dozirana; nema možda našeg pokrajinskog tipa, koji bi

u svakodnevnom životu tako malo izlazio iz sebe. Ovo je slika pravih, starinskih Primoraca u Novom Vinodolskom, Vrbniku, Baški, Omišlju, Uistinu, sa Primorcima stoji stvar nekako kao i sa izvjesnim stanovnicima Južne Srbije: teško je ući u te zatvorene i pune protivvrijednosti prirode.

Ko je slušao u predvečerje naše primorske žene kako sjede pred kućom u pjesmi daju maha svojim bolnim čeznutljivim osjećajima za onima koji su daleko preko mora na pečaldi, taj je mogao da osjeti šta tom narodu znači njihova nostalgična pjesma.

Nato donosi autor kao primjer iz zbirke M. Brajša-Rašan, Hrvatske narodne pobjevke iz Istre, pjesmu »Turne mi moj lipi«, za koju kazuje tradicija da ju je ispjevao krčki knez Ivan Frankopan kad su ga zarobili Mlečani i odveli u Veneciju.

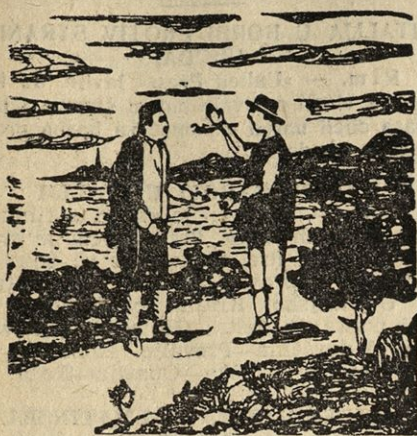
«Izdajalec Robert Primožič»

Po Ljubljani kola letak s gornjim natpisom u kom se žestoko napada opernog pjevača Roberta Primožiča zbog jedne njegove vrlo neugodne geste, koju je učinio prigodom gostovanja ljubljanske opere u Trstu. Hvaleći ostale članove ansambla letak kaže, da je on jedini bio zločina iznimka, te mu poručuje neka više nikada ne prestupi praga slovenske zemlje.

Slovenski prehled

Znana češka revija za spoznavanje političnoga, socialnoga i kulturnoga življenja slovenskih država in narodov, je po kratkem presledku zopet začela redno izhajati. Druza dvojna številka (3-4) prinaša v rubriki »Jubileji« kratak oris življenja in delovanja našega rojaka iz Kastva Milana Marianovića o priliki njegove šestdesetletnice. Med nekrologi pa se spominja češka revija na prvem mestu dr. Dinka Trinajstića, dalje na pesnika Frana Žgura in skladatelja Zorka Prelovca.

JURINA I FRANINA

Franina: Si bija kada Jure u Putinci?
Jurina: A ne lipa krv moja, nis nikad ni ču za to msto.

Franina: Benj, to ti je selo nidi u Sremu i tamo goru da je nekoliko famej tudeški, jeli kako njm još goru švabi.

Jurina: Pak ča?

Franina: Ti si vajk nestrpljiv. Tih pet, šest famej bi stili mati i imaju neki soj sočeta, inšuma, tudeški da me razumiš.

Jurina: A neka imaju. I Bogu je pravo da ima saki soje.

Franina: Benj vidiš kako se mi dva slažemo kakoj vajk. Niš ja niman kontra. Samo zman moj, ima na svitu kraji di nimaju ud sega tega niš, ni sočeta, ni maještovic, ni maještri, ni popi. Ter znaš! I vidiš, je to pravo i lipo? Je to pošteno?

Jurina: Pak, ča su krivi uni iz Putinci?

Franina: Niš oni, ma nismo ni ja ni ti! Njih je čud manje u ten selu ud nas vode. Pa kad oni imaju sve, ča ne bi i nan mogli dati ono ča nas paše kad gorevaju da smo pretelji! Ča ne bi bilo liplje da ja i moja Luca kantamo naše verse, molimo Boga po našu i slušamo pope i fratre u našen lipen jeziku.

Jurina: Benj, kad si pomenuja verse, ča ti se para, su sve one lipe pisme ud tarankanja spivali Bejzaki, je li smo i mi Vlahi kakovu?

Franina: To je svejeno, krv moja! Pasala su ona vrmena kad su Vlahi očekali Bejzake u Kufanaru i Savičenti z digetami u žepu, ma ja stešo paran da su i poli nas kantevali i tarankali »Oj divojko iz Montiča...«, a to ni na Bejzaci, pak nisu oni mogli ni složiti te verse, aškadi je Montič, kakoj ni onu »Rodila loza grozde dva« i »Oj divojko rokoko...«

Jurina: Pušmo to ča, Bejzaci, jeli Vlašija, to je jušto svejeno, samo da se po naših seli kantevalu i spivaju po piri, samliji i drugih veselji i da te lipe arije živu, aš dokler bude njih ča biti i mojih i tojih kureti, a forš ča doj to vrime da čemo i mi imevati i soje škole i soje maještre i soj jezik u crikvah, po sudi, po sočeta i svaderi kadi je tribe, kad nam ga je Bog da da se š njm služimo.

Franina: Amen Bože! Uslišila ti se. I oni oput bi se moglo ča i štucati o preteljstvu, aš pravega preteljstva ne more biti ko bih ja stija da ti samo moje štuješ i ljubiš, a ja toje ne! Je triba da se pokaže koliko ja tebe volin toliko i ti mene i bolje bi bilo da se ne maše z digetami

VIJESTI IZ DOMOVINE

Članak o Hrvatima i Slovencima pod Italijom u turskim novinama

Zagreb. — Na zamolbu gosp. Šakir Rassim Čecene, šefa turskog Presbira iz Ankare, napisao je naš urednik iscrpiv članak o problemu Hrvata i Slovenaca u Italiji.

Talijani se interesiraju za eksploataciju naših ruda

U novije vrijeme pojedine finansijske grupe iz Italije, koje stoje u vezi sa takmošnjom rudarskom i metalurzijskom industrijom, živo se interesiraju za mogućnost eksploatairanja metalnih ruda u Jugoslaviji, a u prvom redu za rude mangana i bakra, kojih, kao što je poznato, nema u Italiji.

VIJESTI IZ ORGANIZACIJA

Poziv na učestvovanje na proslavi dra V. Mačka

Na proslavi šezdesetogodišnjice života vodje hrvatskoga naroda dra V. Mačka u nedjelju 16. o. mj. učestvovat će i društvo »Istra«, pa se pozivlje članove i ostale emigrante da toga dana prisustvuju proslavi.

U sedam sati i pol ujutro kreće istarska povorka ispred Istarskog doma na Trešnjevki u Maksimir. Oni članovi, koji ne mogu poći sa Trešnjevke sakupit će se najkasnije do sedam i pol u društvenim prostorijama (Žerjavićeva 7) i priključit će se kod Novinarskog doma povorci sa Trešnjevke. Članovi sa Svetica, Želj. kolono

SRPSKI STUDENTI OTPUTOVALI U ITALIJU

Beograd. — Dne 5 o. mj. otputovala je jedna grupa beogradskih djaka, polaznika talijanskih tečajeva, u Italiju. Na kolodvor su ih ispratili članovi talijanskog poslanstva. Djaci će posjetiti nekoliko većih gradova Italije.

IZVOZ NAŠE STOKE U ITALIJU U ZASTOJU, JER MADŽARSKI IZVOZNICI DOBIVAJU POVOLJNIJE CIJENE

Beograd. — Naš izvoz stoke u Italiju još uvijek se nalazi u zastoj, pošto cijene na talijanskim tržištima ne odgovaraju cijenama na našim tržištima. Italija u glavnom troši svoje vlastite rezerve u stoci za klanje, a dijelom se snabdjeva iz Madžarske. Madžarski izvoznici dobivaju povlaštenu cijenu od 3.5 lira po kg. što bi odgovaralo i našim interesima, ali cijene koje mi dobivamo iznose 3.15 lira po kg, te nam tako Madžarska uspješno konkuriira na tržištu stokom u Italiji.

AGRARNA REFORMA U DALMACIJI

V novi italijanski zbornici obostajalo, kakor je naš list že poročal, posebne zakonodajne komisije. ki sklepaio o raznih zakonih, v kolikor se ti ne nanašajo na ustavo ali na državni proračun.

Tako se je 22. junija sestala taka zakonodajna komisija še pod predsedstvom medtem umrlega grofa Costanza Ciana. Komisija je proučevala med drugim tudi zakonski načrt, nanašajoč se na novi dogovor z našo državo glede agrarne reforme v Dalmaciji in italijanskih državljanih. O predmetu je poročal svetovalec Asquini, ki je poudarjal da sta v Jugoslaviji v toku dve agrarni reformi, ena, ki se nanaša specialno na Dalmacijo, in druga za vso državo. Prva gre za tem, da se razveljavijo nekatere kolonske pogodbe, ki spominjajo po obliki na italijansko enfitevo in ki se smatrajo za posebne težke za kolone. Reformo v tem pogledu je prinesel zakon od 19. oktobra 1930. Drugi zakon, ki predvideva razkovanje veleposestev, je od 19. junija 1931 a ni še stopil v veljavo. Prvi zakon je naletel na odpor Italije, v kolikor gre za italijanske državljane, ki imajo posestva v Dalmaciji. V tem pogledu se je šele v zadnjem času dosegel sporazum in končno besedilo tega sporazuma je pomenjena komisija italijanske zbornice proučevala.

Poročevalec sam je opozoril na neko nejasnost glede tečaja, ki naj bi se po njem izmenjali dinarji, ki bi jih plačala Jugoslavija. V členu 5 dogovora od 9. maja 1939 je bilo izrečno rečeno, da se mora izmenjava dinarjev vršiti na nov način. V členu 4 končnega besedila pa je ta pripomba odpadla. Asquini je to posebno poudaril, da se ne bi pozneje dala drugačna interpretacija in da se bodo tedaj dinarji računali po tečaju 43,70 lira za 100 din.

Asquini je tudi omenil, da se z novim dogovorom ugodno zaključuje za italijanske posestnike kočljivo vprašanje in da je v tem času italijanska vlada tem posestnikom že bila priskočila na pomoč z dodatnimi odredbami, ki so obremenile italijansko bilanco.

Narodni svetovalec Durini je med debato vprašal, koliko hektarjev zemlje bo Jugoslavija odkupila od italijanskih posestnikov.

Asquini ma je pojasil, da znaša sadanja italijanska lasnina v Dalmaciji okoli 22.000 ha, da pa je Jugoslavija zahtevala odkup samo 12.000 ha za skupno vrednost okroglo 40 milijonov dinarjev. Glede ostalih 10 tisoč hektarjev ali sploh niso stavljeni predlogi, ali prepozno, tako da se sploh niso upoštevali. Za izvršitev tega dogovora se je ustanovil poseben urad v Rimu, ki ima nalog, da razdeli dinarje, ki jih bo prejemal od jugoslovanske vlade.

Zakonski načrt je bil končno odobren.

KORAKI DELAVCI

Sako jutro još prej neh se sunce stalo i zabelile se prve barke na Kvarneru pod mojun su pumeštrun pasali koraki, teški koraki delavci rečke kantijere.

Po tihe su ceste preko Preluki hodili. va duge file jedan za drugim su šli va rana jutra, va jutra kada nigder ni jenega furešta, ni čoveka videt ni.

Batili su koraki, ti teški koraki ki su celi vek samo na delo hodili i onput kada je sunce po sav dan peklo i onput kada su se oblaki nebon gonili

Leta su pasala i oni su već pasali i te duge ceste su prijele njine sine i još vavek bate koraki i ta isti život teče vavek daje sličan stare kadine...

IVAN BOSTJANČIĆ

(iz zbirke »Istrijska zemlja«)

Društvene vijesti

IZLET ČLANOVA DRUŠTVA »ISTRA« U BRODU n/S

Prosvjetno i potporno društvo »Istra« u Sl. Brodu priređuje članski izlet dne 30. srpnja 1939. u Bukovačko brdo u šumici kod vinograda g. Dr. Krpana. Polazak u 5 sati u jutro iz društvene čitaonice (Zrinjska 57). Pozivaju se članovi da povedu svoje obitelji. U slučaju nepovoljnog vremena odgađa se za osam dana kasnije.

POZIV

»Istarski Dom«, zadruga za gradnju malih kuća s. o. i. u Zagrebu, poziva sve svoje članove na redovitu godišnju skupštinu, koja će se održati u nedjelju dne 23. srpnja o. g. u 9 sati prije podne u prostorijama »Jugoslavenske Matice«, Varšavska ulica 6 (dvorišna zgrada). Dnevni

red: 1. Pozdrav predsjednika. 2. Izvještaj tajnika (poslovodje). 3. Izvještaj blagajnika. 4. Izvještaj nadzornog odbora. 5. Odriješnica upravnog i nadzornog odbora. 6. Biranje 3 člana upravnog odbora i 3 člana nadzornog odbora. 7. Eventualia. — U Zagrebu, 8. srpnja 1939. Predsjednik: Ivan Stari, v. r.

VABILO

k 7. rednemu občenmu zboru, ki se bo vršil dne 16. Julija 1939. ob 9 uri dopoldne v prostorih restavracije g. Klemenčič-a na Duplici (nasproti tovarne Remec) s sledečim dnevnim redom:

1. Nagovor predsednika in komemoracija za padlimi žrtvami.
2. Poročilo funkcionarjev.
3. Volitev novega odbora.
4. Slučajnosti.

V slučaju nezadostne udeležbe članstva se občni zbor vrši istotam pol ure kasneje ob vsakem številu članov.

Prosvetno in podporno društvo

»Tabor« v Kamniku.

POVJESNA PABIRČENJA

BUNA U LUPOGLAVU 1847

Lupoglavska gosposhtija, koja je nekad bila vlasništvom glasovitoga kliškoga junaka Petra Kružića, pripadala je godine 1847 trščanskoj grofovskoj porodici Brigido. Kažu stari ljudi, da je ta obitelj od svih ostalih gosposhtija istarskih najgore ugnjetavala svoje kmetove. Osim desetine i drugih urbarskih daća seljaci su morali raditi besplatno i razne druge poslove na zemlji koja je pripadala Kaštelu. Tako su uz bagatelnu nagradu morali nositi pisma u Rijeku, Trst, Pazin i u druga mjesta, kadgod bi im to gospodar ili upravitelj zapovijedio.

Kad bi na pr. takav listonoša bio poslan iz Lupoglava s pismom na Rijeku dobio bi u ime poputbine jedan hljeb kruha i 12 karantana novaca i time je morao da plati stan i hranu. 6 karantana vrijedilo je 10 krajcara ili kako naši stari Istrani još i danas kažu jednu »šesticu«.

Jedan historičar iz toga doba priča, kako je jednom prilikom povrh Vološkoga sreo jednog takvog lupoglavskog starog kmeta, koji se je vraćao iz Rijeke, gladan i sav iscrpljen. Gostioničar mu se smilovao, pa mu je dao malo tople hrane, da bi mogao okrijepljen prosljediti put.

Takva putovanja kmetova bila su česta, a pojedini su ih upravitelji nalogali često bez potrebe, samo rad kojekakvih svojih hirova.

Svakog jutra morale su po turnusu, doći u Kaštel po dvije ženske da pomaze služinčadi. Ako su došle stare žene, upravitelj bi ih potjerao kući, tražeći mlade, koje su više odgovarale svakakvim njegovim zahtjevima. Pronosio se glas, da su stari vlasnici feudalci, vlasnici kaštela, imali čak i t. zv. »jus primae noctis«.

Bilo je to u vrijeme kad su se po cijeloj Evropi dizali valovi nezadovolj-

stva, koje je slijedeće 1848 godine buknuo svom snagom.

Kmetovi lupoglavske gosposhtije, isprva samo njih nekolicina, a kasnije svi, odbiše da daju podavanja. Nijesu pomogle ni globe ni kazne tako da je okružni kapetan na koncu bio prisiljen da pošalje jednu kompaniju vojnika, da bi kmetove natjerao na poslušnost. Vojnici su se smjestili u seljačkim kućama i počeli su plijeniti blago. Medjutim su seljaci na vrijeme odagnali blago i razdijelili ga medju svoje prijatelje po drugim udaljenijim općinama, koji su ga umiješali medju svoje i čuvali ga. Nakon toga otišli su u planinu, uzevši sa sobom oružje, ako ga je tko imao, a kuće i sela napustiše.

Okružni komesar neki Toggenburg, koji je kasnije postao gubernatorom Venecije, došao je sam u Lupoglav da vodi operacije protiv kmetova lupoglavske gosposhtije. Oni seljaci, koje bi vojnici uhvatili, bili su prisiljeni da potpišu izjavu, kojom su se obvezali da će plaćati gosposhtiji sve urbarske daće. Tko ne bi potpisao bio je izbatinan i zatvoren.

Kod seljaka nastupila je reakcija. — Jedne večeri šetali su cestom Toggen-

burg. vojnički kapetan i upravitelj lupoglavske gosposhtije neki Roža. Pred njima išla su tri vojnika.

Najednom je iza jednog grma prasnula puška, a jedan se od one trojice vojnika srušio mrtav.

To je Toggenburga toliko preplašilo, da je još iste večeri odmaglio iz Lupoglava, uvjeren da je to tane bilo sigurno njemu namijenjeno. kaošto je izgleda i bilo.

Došao je drugi komesar, i taj je počeo postupati s narodom čovječnije i blaže. Ni to nije pomagalo. Okružni kapetan naredio je stoga da se obrazuju oboružane patrole iz belajskog, pazinskog i buzetskog kotara, koje će pretražiti cijelo lupoglavsko područje i opapsiti raspršene i po šumama sakrivene kmetove. I zaista je red za kratko vrijeme bio uspostavljen. Zaredao je proces za procesom, kazna za kaznom i seljaci su grdno nastradali.

Medjutim u veljači 1848 buknuo je revolucija u Parizu, a 13 ožujka u Beču, gdje je srušen Metternich, pa je cijelom monarhijom prostrujao slobodni vjetrić, koji je i u Istri malo olakšao teške prilike u kojima je narod živio.

—erra—